

De middeleeuwen

Gebruik bron 4.

De belangstelling voor het Romeins recht in de late middeleeuwen had te maken met twee kenmerkende aspecten van die tijd.

- 4p **5** Noem die twee kenmerkende aspecten en leg bij elk kenmerkend aspect uit, waardoor deze belangstelling daarbij past.

Hieronder staan drie boeken van geleerden uit de klassieke oudheid:

1 *De Meteorologica* van Aristoteles, een werk over aardwetenschappen, astronomie en meteorologie.

2 *Enneaden* van Plotinus, een religieus-filosofisch werk waarin het Ene, de geest en de wereldziel, centraal staat.

3 *Over de afmetingen en afstanden van de Zon en de Maan*, van Aristarchus van Samos.

- 2p **6** Beredeneer welk van deze drie boeken in de middeleeuwen waarschijnlijk vaker bewaard is gebleven.

In de late middeleeuwen werden meer teksten uit de klassieke oudheid in West-Europa bekend.

- 2p **7** Geef daarvoor twee verklaringen.

Gebruik bron 5.

In de geschiedenis is er soms sprake van 'voorlopers'. De stad Venetië kun je zien als voorloper van het economisch systeem dat in de zestiende eeuw zorgde voor economische bloei in West-Europa.

- 2p **8** Leg dit uit.

De middeleeuwen

bron 4

Vanaf de twaalfde eeuw beleeft de studie van het Romeins recht een heropleving. Juristen in dienst van verschillende vorsten bestuderen het *Corpus Iuris Civilis*, een verzameling wetten en rechtskundige uitspraken uit de Romeinse keizertijd. In het *Corpus* staan uitspraken als deze:

Maar ook wat door de keizer besloten is heeft kracht van wet, aangezien het volk bij een koninklijke wet (...) aan hem (de vorst) en op zijn persoon zijn gehele soevereine macht en gezag heeft overgedragen. Van alles wat de keizer bij brief heeft vastgesteld, na het horen van een zaak heeft beslist of bij edict heeft voorgeschreven, staat vast dat het wet is.

bron 5

In 1268 schrijft Martino da Canale over zijn stad Venetië, waar zijde en specerijen uit Azië worden verhandeld:

De edele stad die Venetië heet, is vandaag de dag de rijkste en prettigste ter wereld, vol schoonheid en goede zaken. Handelswaar vloeit door de stad zoals water door de fontein. Van alle landen komt er handelswaar en komen er handelaren, die goederen kopen en naar hun eigen land mee terugnemen. In deze stad is voedsel in overvloed, brood en wijn, land- en waterdieren, vers vlees en gezouten vlees. Overal zijn mannen van goede afkomst en geldwisselaren en ambachtslieden en zeelieden met hun schepen om hen naar alle landen te brengen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.